

בתבונה

בס"ד, גיליון 14 | כסליו תשפ"ג | מהדורת ראש חודש | יו"ל ע"י מרכז תבונות - המרכז ללימוד הגמרא

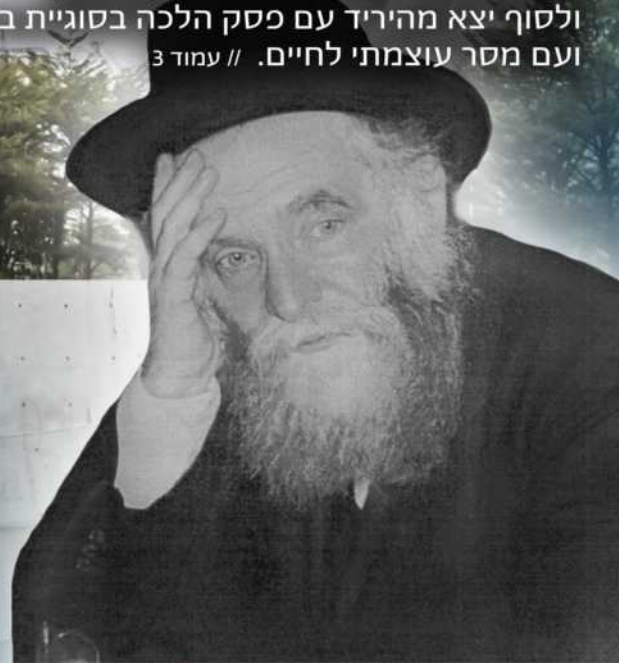
להרשמה
לקבלת הגיליון במייל
וכן לקבלת חומרים
איכותיים נוספים
**לחצו
כאן**

היריד בגוואנג'ו

שמו של 'יריד קאנטון' מפורסם בעולם כולו. שבוע שלם גודשים סוחרים מכל רחבי תבל את העיר גוואנג'ו שבסין. קונים ומוכרים ועסוקים יומם וליל בביזנס. רק צעיר אחד נדד והגיע ממרחקים לסין ולסוף יצא מהיריד עם פסק הלכה בסוגיית ברי ושמא ועם מסר עוצמתי לחיים. // עמוד 3

סודות ומסכות

מאחורי כל סוד מסתתר סוד נוסף, שאם נקלף אותו נמצא שם מערכת שלימה של חיים ורצונות. אז בואו נחשוף את סודותיה של הנפש // עמודים 4-5

שר התורה בממלכת אביי ורבא
הצצה נדירה וייחודית לעולמם של ראשי הישיבות
והמעם: רבינו אהרן קוטלר זצ"ל // עמוד 6

דבר המערכת

שלום לכם קוראים נכבדים.

לאחר פטירת הגאון מהרי"ל דיסקין זצ"ל עלה בנו יחידו הגאון רבי יצחק ירוחם זצ"ל לארה"ק וקיבל לידייו את נשיאות בית היתומים הגדול שייסד אביו. בפעם הראשונה כשעלה לבקר בבית היתומים פרץ בבכי שקשה היה לעצור אותו.

כשנשאל לסיבת בכיו, אמר: שונה מלאכת החינוך משאר המלאכות, בעוד טבעי הדבר שהנגר בשל עבודתו דורך על נסורת העץ, הזגג על נסורת הזכוכית והפחח על המתכת והברזל, על המחנכים וההורים להיזהר ולהישמר לא לדרוך על מרכולתם - נשמות ילדי ישראל. וחוששני שמא מנהלי בית היתומים דורכים בטעות על נשמות!!!

ובאמת שהתברך דורנו באנשי חינוך מעולים עם יראת שמים ודרכי הוראה מצויינים, וזכיתי להכיר מספר לא מועט של אנשים כאלו ב"ה, שבאים עם הרבה אמת ורצון עז להקנות לתלמידים דרך בלימוד ואהבת תורה ומידות טובות.

ובכן, חסדי ה' כי לא תמו והגיליון שבידכם עושה חיל ומעלה לשיח נושאים חשובים ומעורר הורים ואנשי חינוך חשובים שעסוקים יומם ולילה בליטוש נשמות יקרות, לשים לב שלעיתים בלא משים נופלים פירוורים של מלאכים לארץ ומתלכלכים בעפר ואין איש שם ליבו על זאת.

ויהי רצון שהדברים ימשיכו להתקבל בלב הקוראים הנכבדים בעזרת ה'.

אשמח לקבל עוד נושאים שברצונכם להעלות לדיון, לכתוב עליהם ולנסות ולהשתמש בכמה זו לעזור ואחיסמך לנושאים העומדים ברומו של עולם.

בברכת הצלחה מרובה
אביאל אברהם טוויל

טל: 0733-478-474
(להשאיר הודעה בשלוחה מספר 1)
m.tvunot@gmail.com

עורך ראשי: הרב אביאל אברהם טוויל
כותבים: הרב מנחם ריביץ
הרב יוסף חיים אליהו
הרב יעקב פישר
הרב שמואל כריץ

למינו לקבלת הגיליון בדואר בתשלום סמלי, או למייל בחינם, וכן לתגובות ושאלות ניתן לשלוח לדוא"ל עם פירוט הבקשה. ניתן להשיג את הגיליון באתרי:

הודעה חשובה לקהל קוראינו הנכבדים

החל מחודש זה גיליון אמצע החודש יופץ רק בדרכים הבאות:
א. למנויי המייל (ללא עלות).

ב. בס"ד פתחנו אפשרות למנויים מאופקים ונתיבות הרוצים לקבלו לביתם בסך של 15 ש"ח חודשי (לשני גיליונות מודפסים).

גיליון "אמצע חודש" לא יופץ בבתי הכנסיות.

מהדורת "ראש חודש" ממשיכה בדרכי ההפצה הרגילות.

בברכת חורף בריא

מערכת מרכז תבונות-המרכז ללימוד הגמרא

[3] בעומקה של תורה

[4] בני עמודי

[6] הביאני המלך חדריו

[7] סוגיא מהסטנדר

חזכי חדש מהי "תבונות"

מאת חינוך
אודות אפסס החינוך של א"ר
הקשב על איחוד התנאים
ואך עכ"ל אהויל אהם

אופל חינוך כרחבי הארץ
נתן אהפץ ע"י שויתא מייל אהעכר

א א א א א

חבר העניינים

ברי ושמא

מה עושה צעיר יהודי בסין? • שכר נמדד לפי הנותן או לפי המקבל? • ואיך פוסקים בסוגיית ברי ושמא למעשה? •

גויש:
הרב מנחם רביץ

שאל תורה של המוסר

בעיר גוונז'ו שבסין מתקיים בכל שנה אחד הירידים היותר גדולים בעולם, הנקרא "יריד קאנטון" היריד מתקיים במשך כשבוע ימים ברצף ומשתרע על מקבץ ענק של בניינים ורחובות שלמים, כשגשרים רחבים מקשרים ביניהם. מאות אלפי סוחרים מכל מדינות העולם מסתובבים בין דוכני רבבות החברות, המפעלים והיזמים אשר מציעים שם את מרכולתם בכל תחום אפשרי.

הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ, אב"ד חרדים, שבפאתי גוונז'ו קיים מפעל תחת כשרותו, סיפר כי באחד מאותם הימים, כשנכנס בצהריים לביהמ"ד המקומי האמור להיות ריק מאדם בשעות אלו, הוא ראה להפתעתו במרכז ביהמ"ד צעיר שהגיע ליריד יושב מול ספר ומגביה קולו בלימוד ענוג זך וטהור, כך למשך כמה שעות עד תפילת מנחה. הצעיר לא יצא כלל למקום היריד, אלו הגיע לכאורה ממדינתו הרחוקה.

גם למחרת נשנה הדבר, עוד טרם תפילת שחרית, בשעות של טרום השחר, וקולו של הצעיר כבר בוקע מחלונות ביהמ"ד. עברה התפילה וסעודת הבוקר, ביהמ"ד התרוקן ממתפללי שאצו אל היריד, מלבד אחד, אותו בחור דגן נותר על מקומו, ספרו פתוח וכולו שקוע בלימודו כביום אתמול בהתמדה רבה ללא הפסק עד מנחה. כאשר גם ביום השלישי חזר הדבר על עצמו, ניגש אליו הרב כ"ץ בגמר לימודו, התפעל מאד מהלימוד, אך ציין כי ישיבתו כאן נראית תמוהה לחלוטין, הן כולם באו לעסוק כאן בדברי מסחר, ואילו אתה באת הנה לעסוק בדברי תורה, אשריך שאלו הם עסקיך, אך ודאי מסתתר עניין בכך.

הבחור הפתיע בתשובתו: לא זכיתי לגדול בבית של תורה, אולם לאחרונה חזרתי בתשובה, ומאז אני מקדיש את רוב יומי ללימוד התורה שבסקידה רבה. אך צרכי הפרנסה דוחקים, וזוהי הסיבה שבשכך נקלעתי לכאן, לסיני, רציתי למצוא כאן מסחר טוב כדי להרוויח ולהתפרנס ממנו ולחזור למגורי כשהפרוטה מצויה בכיסי ואינה דוחקת ומפריעה מהלימוד. אך הנה כי כן יגעתי וטרחתי, יצאתי ביום הראשון ליריד, כמתוכנן, אך אוכזבתי, אמנם יגעתי אך לא מצאתי משהו ראוי שאוכל להרוויח מכך. שבת לאכסניית וחישבתי את דרכי, הנה בתקופה האחרונה עמלתי בסוגיא של ברי ושמא ברי עדיף, שכשיש לפנינו שני דברים האחד מוטל בספק והשני הוא דבר וודאי, הדבר הבטוח ביותר - עדיף. והנה ראיתי ביום זה כי העסק ביריד הוא דבר של 'שמא' מלא ספקות ו'אולי', הן כתתתי רגלי מהתם להכא ומהכא להתם ולא מצאתי סחורה ראויה, מאידך לימוד התורה זהו 'ברי' - כל רגע הוא מצווה וודאית ותענוג עילאי, סחורה יציבה וקיימת לעד. משכך החלטתי - אתיישב ללמוד, ואת חובת

הוא ראה
להפתעתו במרכז
ביהמ"ד צעיר
שהגיע ליריד יושב
מול ספר ומגביה
קולו בלימוד ענוג
זך וטהור... הצעיר
לא יצא כלל
למקום היריד. אליו
הגיע לכאורה
חסדינתו הרחוקה

ההשתדלות יצאתי ידי חובתי בטירחתי ביום הראשון, וגם אצא א"ה ביום האחרון, אז אולי אמצא סחורה שירד מחירה וכד', ובכך אצא ידי חובתי, ואני את נפשי הצלתי.

כתוב במסכת סנהדרין: כי אתא רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר "ברוך ה' יום יום יעמס לנו הא-ל ישועתנו סלה..." דאמרי במערבא משמיה דרבא בר מרי עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנאמר "להנחיל אוהבי יש ואצורתיהם אמלא" יש בגימטריא תלת מאה ועשרי. אומר המהרש"א: עתיד הקב"ה ליתן מלא עומסו כי השכר שהוא ית' ב"ה נותן הוא לפי יכלתו שהוא ללא תכלית, ולא לפי המקבל שהוא בעל תכלית, וז"ש ברוך ה' יום יום וגו' שברכת ה' יהיה לפי יכולתו יום יום יעמס, יום של הקב"ה שהוא אלף שנים נגד יום אחד של אדם יעמס לנו.

ורואים שהקב"ה עתיד להעמיס עלינו כל טוב, לפי היכולות שלו להעמיס ולא לפי היכולות שלנו לתפוס את רמת ההעמסה. אבל איך תתבצע חלוקת הטוב הזה? הגמרא בריש מסכת עבודה זרה מתארת: דרש רבי חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי, לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת בחיקו ואומר: "למי שעסק בה יבא ויטול שכרו" ואז באות אומות העולם לדרוש את חלקן בלימוד התורה, ראשונה באה רומי ושואל הקב"ה במה עסקתם, "הרבה שווקים תיקנו, הרבה מהצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיעסקו בתורה" לו עונה להם הקב"ה "שוטים שבעולם כל מה שעשייתם לצורך עצמכם עשייתם, כלום יש בככם מגיד זאת? ואין זאת אלא תורה, שנאמר וזאת התורה אשר שם משה" (כלומר האם יש בככם תורה?) מיד יצאו בפחי נפש.

איך תהיה חלוקת השכר לעתיד לבוא? כל אחד לפי החלק שלו בתורה! אז גם אומות העולם יבינו שמי שמחזיק בתורה מחזיק בברכה - מחזיק בעיקר, וגם הן ינסו למצוא את הקשר שלהן לתורתנו הקדושה, אז ינסו הסינים לומר שכל היידי הגדול בגוואנז'ו נועד בשביל שאותו בחור ילמד, אבל ה' ידחה אותם ויאמר שהכל עשו לעצמם. וכשכל האומות יסיימו לומר את שלהן, ניגש אנחנו, יושבי בתי המדרש ההוגים בתורת ה' וניקח את חלקנו, וכל השכר הזה הוא ברי, בנוסף לכך ברי שגם בעוה"ז הלימוד נותן סיפוק, רוגע ועונג אין סופי, בונה ומעצב אותנו ומקרב אותנו אל הקב"ה, אז כשמופיע איזה שהוא שמא שבתא להוציאנו מהממרא, מה נפסוק? ברי ושמא מי עדיף? ■

לחזונת הרצאות ושיתות ניתן להשאיר הודעה בטלפון 0733-478-474 בשלוחה 1 או במייל M.TVUNOT@GMAIL.COM

כל הכלים להצלחה
במדריך החדש...

לבקשת רבים! ניתן להשיג טוב
פרטים במערכת הטלפונית / דוא"ל

איך אני מצליח להתחבר לבן שלי?
למה כ"כ קשה לי ללמוד איתו?
אין לי מושג למה, אבל תמיד הלימוד שלנו
נגמר בטעם מר...

סודות מכספת הלב

לא קל להחזיק בתואר 'למדן הישיבה'. זה דורש הרבה מאמץ. גם לא קל להיות 'ילד טוב ירושלים' בעוד נפשך סוערת. מה קורה כשבחור מנסה להתחפש או לכבוש את טבעו באופן לא רצוי. פרק מחייהם של חסתיי הנפשות.

מה הסיכוי שמישהו יכיר בחור בשם הזה? שמריהו בן יעקב? וגם זה משנת תש"ס! ומישיבה כלל לא מוכרת. אולי בכלל הם לא בארץ?

שאלות עולות ויורדות. ואבי מוצא את עצמו מעתיק את עיקרי ההגדרות מתוך החבורה של 'שמריהו', הבחור משנת תש"ס. אפילו את ביאור התוספות האם כוונה להיקח מצד העבד היו סיבה לפטור את האדון?.

כעבור מחצית השעה כבר היתה לאבי 'חבורה' בנויה לתלפיות, ומיד שם את צעדיו לעבר חדרו בישיבה, לא לפני שהטמין היטב את הקונטרס במקום טוב, לפחות עד שייסיים את ה'חבורה' שלו.

3 סוד בסכנה

המשגיח סיים את שיחת המוסר הקשה שלו עם יוסי חברוני, בה החליט וגם נימק, למה יוסי צריך 'פרק זמן' של מנוחה מחוץ למסגרת הישיבה, עד שיחדל מעט מתעלוליו ונכלוליו המזיקים את הרבים.

"אתה ממש בור המתגלגל" - הטיח המשגיח ביוסי, ויוסי משפיל מבטו וכלל לא מבין, על מה ולמה המהומה?

יוסי פינה את חדרו של המשגיח ושם פעמיו לכיוון חדרי הפנימיה, כשלתע מבחין הוא במודעה עליה מתנוסס שמו של אבי כהן בגאון, וכאילו זו עקת: "מחר תהיה החבורה שתשנה את פני עולם התורה". דווקא נשמע מעניין.

לא אחד כמו יוסי ירשה לעצמו להפסיד מחזה כזה נדיר. מי יודע מתי בפעם הבאה ישמע עוד חבורה מאבי כהן? אולי בימות המשיח, שאולי אז כלל לא יורשה להיכנס? ומיד שם פעמיו לעבר חדרי השיעורים שבחזית מתחם הישיבה.

החבורה היתה מצויינת, ללא ספק. זמן רב שלא שמעו כזו חבורה, איך אומרים, אבי עשה את מלאכתו נאמנה.

אבי יצא מחדר השיעורים מוקף בעוד בחור או שניים שמנסים להבין דבר מה בגדר היסוד שחידש שמיישב את שיטת התוספות.

ובתוך כדי דיבור, הוא רואה כמה בחורים שמקיפים אדם מסויים לא מוכר. מי הוא זה הלז? ומה זאת כי זוכה לכבוד כזה?

הוא התקרב לעבר הקבוצה, והקולות ששמע הגיעו לאוזניו. חננאל הגבוה בחבורה שואל בקול: "תגיד שמריהו, מנה אתה עושה היום?" - "אני מיישיב בישיבת עטרת דוד בפתח תקוה", ענה האיש.

"שמריהו???" - קפצו המילים באוזניו של אבי. משום מה השם הזה לא עושה לו טוב. "איזה שמריהו זה?" - הוא שומע את עצמו שואל את נחום הבחור שעמד בסמוך אליו.

"בן יעקב. אתה לא מכיר אותה? הוא הגיע ללמוד כאן כשהגיע לקיבוץ!", ענה נחום, כמשיח לפי תומו.

אפילו כאלה שמינים חדי עין יכלו לראות איך צבע פניו של אבי הולך ומאדים. "טוב, אני חייב לזוז, יש לי

1 לילה בשטיבל'אך

אוויר קריר של שעות הלילה המאוחרות חדר מדי פעם מעבר לחלון הסדוק של השטיבל המרכזי ברחוב הרב מימון בבני ברק.

זה שעה שבה מרבית האנשים מתעטפים ומתכסים במיטותיהם מאימת הברקים והרעמים השולטים ברחובה של עיר. מידי פעם ניתן היה לראות דמות שחורה עטופה מכף רגל ועד ראש אצה-רצה לה בקצה הרחוב.

רק דמות אחת ישבה רכונה מעל ספרים עבי כרס, הנערמים זה ליד או מעל זה. היה זה הבחור אבי כהן, ה'עורלי' של ישיבת "תורת אריה". לא פשוט להחזיק בתואר זה זמן כל-כך רב.

קעת הוא עסוק ראשו ורובו בהכנת 'חבורה', אותה עתיד למסור ביום רביעי הקרוב.

זה זמן רב שהוא יושב ומנסה לחשוב על הברקה ייחודית, כזו שלא תשאיר אף אחד מהשומעים אדיש. הוא חייב משהו מיוחד, לא שגרת, משהו מסעיר. ממנו הרי מצפים למשהו מיוחד, ואסור לו לאכזב את קהל מעריציו.

עם אפרים הוא לא מצליח להכין 'מערכה' כדבעי, הרי אפרים עסוק יום ולילה בכתיבת וסיכומי השיעור, ובמקום לייצר ולומר חידושים נשגבים, עסוק הוא ב'סתם' פשט של גמרא, רש"י ועוד כמה ראשונים. אבי, לעומתו, עסוק ב'דברים האמיתיים', במאמץ עילאי לתת הגדרה דקה מן הדקה בביור דברי הגר"ט והחזו"א ביסוד ד"עבדו ואמתו שהזיקו אינם בגדר ממון המזיק ביחס לאדון אלא בגדר של אדם המזיק".

אבל, נדמה היה לו שראשו לא מצליח לייצר משהו חדשני. כל מה שעולה בראשו כבר קדמו פלוני. גם השעה המאוחרת משפיעה על רמת ערנותו. בקיצור, מתכון מוצלח לחבורה יבשה, משעממת, וכמו כולם.

הוא החל הולך הלוך ושוב בשולי השטיבל מחזר אחר מרגלית טובה שתתן תפנית חדה לכל ה'חבורה' שעתידי למסור.

ולפתע משהו צד את עיניו.

2 שמריהו של תש"ס

קונטרס לבן עב כרס, מונח לו בדף גבוה שוכב לו מעל ספרים עמוסי אבק וטחב. על הקונטרס נכתב בגודל בינוני: "חידו"ת שנכתבו ע"י בני החבורה דישיבת 'דרכי יוחנן' פעיה"ק ירושלים, שנת תש"ס".

עיניו העייפות של אבי הוצפו לרגע באור מיוחד. הוא פתח את הקונטרס, והנה כבר מדברים על הסוגיא שלו, בחור בשם 'שמריהו בן יעקב'. הוא מפרף במילים הכתובות, ו... זה בדיוק מה שהוא צריך...

אבל מה לקחת מספר אחר ולומר שאתה חידשת? זה לא כ"כ יפה? ואם מישהו יגלה את זה? רגע, בעצם,

מגיש:
הרב אביגיל אברהם סוויל
מרכז תבונות

כלים מעשיים לבן עלייה
בית יומדי

לא אחד כמו יוסי
ירשה לעצמו
להפסיד מחזה כזה
נדיר. מי יודע מתי
בפעם הבאה ישמע
עוד חבורה מאבי
כהן? אולי בימות
המשיח. שאולי אז
כלל לא יורשה
להיכנס? ומיד שם
פעמיו לעבר חדרי
השיעורים שבחזית
מתחם הישיבה.

ההסתרה שבתוך ההסתרה

הריסות מבצבצות מבעד לכותל

4 נספת הלב

חברותא עם אפרים" - אמר ומיהר להסתלק, שחבריו לא מבינים מה קורה לו.

רעשי גלגלי המזוודה של יוסי חרקו כשיצא מבניין הישיבה, כשהוא נעצר

לרגע ומביט מפתח בית המדרש לעבר הלומדים, אנחה נשמעה מפיו.

עודו נהנה מעוד רגע של מבט, יד חמה ורכה מונחת על כתפו, ומאחור נשמע קול מוכר: "יוסל" יוסל", כמה אנרגיה אתה אוגר בעצמך, אילו ידעת מה לעשות בה... הלוואי וידעת".

היה זה קולו של המשגיח. כזה הוא המשגיח, אמיתי, ישיר וכנה. לרגע לא עלה כעס או רגש רע בראשו של יוסי כלפי רבו, למרות שכתת נאלץ ללכת לביתו ולהסביר באיזו דרך לאביו מדוע הגיע בזמן שאינו ר"ח, שבת או חג כלשהו. מעשיו של המשגיח נבעו נטו מתוך אהבה, אהבה שהמיסה את כל כעסי הלב.

"הרב", כמה שאני מנסה, אני תמיד, אבל תמיד נופל, לא יודע... כל פעם מחדש אני מנסה לגלות רצינות, להיות מה שנקרא... נורמלי, ומשום מה, תמיד זה לא מצליח לי". היה זה רגע של כנות, רק שניהם לבדם, על גרם מדרגות שומם בפתח האחורי של הישיבה.

"יוסל" יקירי, אל לך להילחם באנרגיה שבך,

היהו שיראו בזה רע, אבל לא ולא, כל כח, כל תכונה שקיבלת מאת הקב"ה הופכת אותך להיות "יחידי בעולם". נוטעת בך זרע אדיר, שביום מן הימים יצמח ויגיע עד לב השמים. עליך מוטלת האחריות לחפש איך לטפח את הזרע הזה, לנקש את קוצו, להסיר את הענפים השוטטים, כך תפתח בעצמך כוחות נדירים שאין לאיש בעולם. חשוב על זה יוסל', חשוב...".

המשגיח סיים את דבריו וקבעת ענינו לעתיד. המלבי"ם על הפסוק במשלי (כ, יא) "גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו", מגלה לנו יסוד פדגוגי מיוחד:

אם אב או מנחך יחשף לפעולה חורגת של הנער, אל לו לקבוע בפסקנות ממעשה זה ולהשליך על מהות הנער וקביעת ענינו לעתיד. יש להכיר את הפעולה הזאת ע"י תכונותיו ומידותיו, אולי פעולה זו שנראית לנו שלילית ומגונה בהחלט- היא נובעת דווקא מאיזה מידה טובה הנטועה בטבע הילד והנער. יש הרבה דוגמאות כאלו. ופירושו של הכתוב כך, אם תרצה לדעת 'אם זך ואם ישר פעלו של הנער' תוכל לבחון ע"י 'מעלליו', כלומר תכונותיו, פעולותיו של הנער תלויות בתכונות נפשיות. פעולות מסוימות עשויות לצמוח מתכונות שונות כגון, גאווה ענוה אכזריות וכו'.

וככה הם פני הדברים מהזווית הנכונה: אבי לוחם ללא חת, מתאבד על כבודו, חותר

להרשים יומם וליל את חבריו, ויחד עם זאת מערים סוד על סוד ומתכסה בערפל סמך. פערי חייו ולימודיו ממשיכים לצמוח בגאון, והוא מביט מהצד ומתפלל לה' שלא ייתפס בקלקלותיו. היאך יתכן שבעוד אבי משקיע בלימודו-הלימוד הולך ומתרחק ממנו עם כל צעד שאבי מתקרב לעברו?.

ובאמת גם אם ניקח את יוסי, שימו לב לנפשו הסוערת, חייו עולים ויורדים בלי סוף לנגד עיניו. מציאות זו יוצרת חיכוכים לא מעטים בינו ובין צוות הישיבה (מלבד המשגיח ש'נופל' ברשתו לעיתים רחוקות...), אך מאידך בחברה הוא נח, נעים ונחמד לאין ערוך. איך מתנהלת הסתירה הזו בתוך גוף כ"כ קטן כמו של יוסי?

התשובה היא ברורה:

שניהם מנסים לשבר את תכונותיהם עימם נולדו, ולשניהם אין באמת את המפתח הנכון לנפש העצמית שלהם. כך שבכל יום הדרך לסוד הפנימי שלך הולכת וננעלת מבלי משים, וההצלחה הנראית באופק הולכת ושוקעת.

בפרק הבא נתחיל בעזרת ה' להציע דרך מעט יותר פנימית וברורה איך וכיצד עליהם לנהוג בדרכם המיוחדת אל עצמם. ... בהמשך גם נכיר חבר חדש, מעניין, מרתק אך יחד עם זאת מסתורי ביותר.

על כך ועוד בפרק הבא בסייעתא דשמיא. ■

אם אתה משתוקק ליהנות מהלימוד אבל נדמה לך שאין לך את הכוחות

אנחנו יכולים לעזור לך!

פנה כעת למרכז תבונות - ותתחיל להבין עד כמה ההצלחה שלך קרובה

0733-478-474 (הטאר הודעה בשלוחה מס' 1 ונחזור אליך בהקדם)

המאבק על נפש הנער

בשנת תרס"ו, בגיל 14 עבר ללמוד בישיבת כנסת ישראל בסלובודקה בהנהגתו של הסבא רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. קרובי משפחתו שהתגורר בוורשה שהיו משכילים, ריחמו על הנער היתום, והיו שולחים לו ועבור לוורשה, שם ילמד מתמטיקה וכו', היה זה הסבא מסלובודקה זצ"ל שדאג בתחבולות שונות לבל יגיעו המכתבים לידי, והטיל על תלמידו רבי אברהם גרודז'נסקי הי"ד שהוא יענה על המכתבים במקום רבינו. בשלב מסוים כשנודע על שמסתירים ממנו מכתבים מבני משפחתו, כמעט ששזב את הישיבה, היה זה הסבא שבחכמתו הגדולה דיבר על ליבו דברי פיוס והניח את דעתו להישאר בישיבה. ואמר על כך הסבא שזו הזכות הכי גדולה שתהיה לי בעולם הבא.

שלא יהיה רפיון

סיפר הרב שך זצ"ל איך נוצרו חידושיו של רבנו על סדר זרעים, שבדרך כלל לא נהוג ללמוד זאת בישיבות? היה זה בשנות הזעם והחורבן כאשר הרוסים נכנסו לקלעצק בשנת ת"ש, הישיבה ברחה ליערות הסמוכים, גם הרב שך שהה אז עם בני הישיבה, והנה לאור המצב, הבחין רבי אהרן שהסדרים נחלשים ויש רפיון, ובכדי לחזקם החל להרצות לבחורים שיעורים על סדר זרעים, דבר שהיה אז חידוש לבני הישיבה, וכך שוב התחילו להתחזק בסדרים ובשיעורים.

שינוי השם

שם משפחתו המקורי של רבינו, היה פינס, אולם, סבו רבי משה פינס, החליט לשנות את שם משפחתם, לפי שבאותם ימים, היתה הגזירה לגייס את ילדי ישראל בכפייה לצבאו של הצאר ניקולאי, ולהעבירם על דמם, לכך החליף רבי משה את שם המשפחה לקוטלר, וכן לבנו שניאור זלמן אביו של רבינו החליף לקוטלר, ולשני בניו נוספים, נתן לכל אחד כינוי משפחה אחר, כדי שישבו 'בניו יחידים', בדרך זו קינה לפטור אותם מחובת הגיוס. אולם בקרב בני התורה עדיין היה נקרא בשם פינס, ומעניין שבחודש טבת תרע"ב, התפרסם מודעת האירוסין של רבינו, עם בתו של רבי איסר זלמן מלצר תחת השם המקורי אהרן פינס.

ילד הפלא

כשהיה בגיל 4 נפטרה עליו אימו בדמי ימיה בשנת 32 לחייה, וכשהיה בגיל 11 נפטר עליו אביו. וכבר בקטנותו התבלט בכשרונותיו הנדירים ומוחו החריף, יהודי העיירה היו מכנים אותו בשם ילד הפלא, וכבר בגיל 6 היה בקי בכל התנ"ך, ובגיל 8 נבחן אצל אביו על כל מסכת כתובות.

הצצה מרמקת על גדולי ישראל

הישיבה נוסדה בשינוי

הסבא מסלובודקה זצ"ל אמר פעם, שכל ישיבתו נוסדה, רק בשביל לייצר אהרן קוטלר אחד. שאלו אותו אם כן למה צריכים ישיבה כל כך גדולה בשביל בחור אחד? ענה הסבא: שרבי אהרן קוטלר צריך ישיבה של ארבע מאות בחורים, כדי שיגדל. כי הארבע מאות תלמידים האחרים נותנים לרבי אהרן את האפשרות להתעלות יותר...

גורל הגר"א

בהיותו בליטא התאפשר לו להימלט מידי הנאצים, הוא התלבט האם לנסוע. לארץ ישראל או לארה"ב, ולא עלתה בידו החלטה. רבינו ערך גורל הגר"א והפסוק עלה "ויאמר ה' אל אהרן, לך לקראת משה המדברה" מיד הבין שיש רמז לשמו והכוונה: "לך לקראת משה המדברה" שהוא רבי משה פינשטיין זצ"ל, שגורש מרוסיה והיגר לארה"ב שהיתה אז ככמדבר מבחינה רוחנית, ואכן רבינו הגיע לארה"ב ובזמן קצר הקים את ישיבת ליקווד.

הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל ר"י לייקווד - ב' כסליו תשכ"ג

רבי עקיבא אינר

פעם נפש האור שמח בעיירה סמוכה לסלובודקה, והלך רבינו עם כמה בחורים לדבר אתו בלימוד, ולישא וליתן בפלפולא דאורייתא. לאחר שיצאו, אמר רבי מאיר שמחה זצ"ל למקורביו, כי רבי אהרן קוטלר עתיד לצמוח ולהיות הרבי עקיבא איגר של הדור הבא.

ברנת החפץ חיים

אחרי נישואיו משלא זכה לילדים חיים ל"ע, קם רבי איסר זלמן ונסע עם חתנו אל החפץ חיים זיע"א שיברכם, החפץ חיים ניסה להשתמש וטעמו ונימוקו לא ידועים, לאחר מאמצים הסכים, ואז נולדו להם הבן רבי שניאור זצ"ל בשנת תרע"ח, והבת מרת שרה פעשע ע"ה ולאחר מכן עמדה האם מלדת.

נאון הגאונים

חמיו רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ששמע אותו מוסר שיעור, התבטא עליו בהערצה, ואמר: למסור שיעורים כמו רבי אהרן גם אני יכול, הבדל בינינו שחתני מכין את השיעור ביום אחד, ולי יקח להכינו שובע או שבועיים. והוסיף ואמר, יש לו מח של עליו כמו לפני חמש מאות שנה. ופעם כשיצא להבראה עם כמה בחורים מהישיבה, נודע למנהל הגימנסיה הממלכתית בקובנה שהתגורר בקרבת מקום, על הבחור העילוי שנופש כאן, והחליט לבחון אותו, הוא הציג בפניו כמה שאלות מתמטיות סבוכות, שאפילו מהנדס מדופלם יתקשה להשיב עליהם, ורבי אהרן פתר את זה כהרף עין, למחרת-הבוקר שאלות יותר מסובכות, ובא לבחון אותו, וגם אותם פתר בקלות.

חידושיו של הנעל-בית

בימי השבע ברכות שלו, השמיע מערכות שלמות של חידו"ת עמוקים אשר נסבו ברובם על סוגיא דזיקה ממסכת יבמות, ובכל יום יום משבעת הימים אמר מהלך חדש ובאותו ענין, לאחר תקופה קצרה נסע ברכבת ופגש שם את הרוגוצ'ובי רבי יוסף מרדוץ זצ"ל והשמיע באזניו מאותם חידושים שאמר בחתונה ע"מ שיחווה דעתו עליהם, וידוע שהרוגוצ'ובי היה גאון עולם וחרף, ולא היה נושא פנים בתורה לאף אדם, ואפילו גדולים וטובים נכוו בגחלתו, רבי אהרן הסתיר את זהותו בפני הגאון הנ"ל, והציג את עצמו בפניו כבעל בית המתפרנס כחנווני, לאחר שהקשיב הגאון לחידושיו בתשומת לב, ושלא כהרגלו נמנע הפעם מלבטל דבריו או לנסות להפריכם, בהפסידו אחריו, שבאם באמת המדובר בבעל בית, הרי החידושים השמיע בכלל לא גרועים.

נשחי ברכה

בהלווייתו שהתקיימה בירושלים ביום שני ו' כסליו, ליוו אותו אלפי אנשים להר המנוחות. היה זה בעיצומם של ימי החורף, אך אותה שנה מזג האוויר היה קיציץ, הטמפרטורות היו גבוהות מהרגיל, והיה חשש לשנת בצורת, אנשי החברא קדישא השתמשו בסגולה עתיקה מזקני ירושלים להורדת גשמים, כשהורד גופו הטהור של רבי אהרן לקבר, קשר לו הקברן רבי שמעון ברגמן על יד ימין בד רטוב, כביכול עשו אותו שליח ציבור לבטל את הגזירה של עצירת גשמים, ואכן לאחר 12 שעות ארובות השמים נפתחו, וירדו גשמי ברכה בכל חלקי הארץ.

"התנהלות ותקשורת נכונים"

מהי חשיבותה של החברה בלימוד התורה בישיבה? • ואיך אנו מתקשרים נכון ויכולים אפילו להעיר לחבר מבלי שייפגע? • הרב כריף עם כל התשובות • פרק ראשון

ב

הגננת:
הרה"ג שמואל כריף שליט"א
משגיח קטן בישיבת כפר גנים
פתח תקוה

ביקורת, אל תתלונן ואל תאשים". שלשת ההתנהגויות הללו, מרחיקות בין אנשים והורסות כל מערכת יחסים עם הזולת ואי אפשר לבנות יחסים בינאישיים כל זמן שעוסקים בלהרוס אותם. לכן ראשית, כל עלינו להתבונן ולשים לב האם אנו נוטים לבקר, להתלונן, להאשים, ואם כן, פשוט לרשש את ההתנהגות הזו. אמנם נדמה כי 50% מאוצר המילים שלנו ייאבד אם נפסיק לבקר להאשים ולהתלונן, אך עלינו לדעת שבכך אנו מצילים לעצמינו את החיים.

איך אוכל לשנות אצל החבר התנהגות שליית? בן זוג שרוצה להעיר לזולתו, הורה שרוצה להעביר מסר חינוכי לבנו וביתו, מהי הדרך הנכונה?

החשובה לכך היא, במקום "העברת ביקורת", "העברת משוב". בכל פעם שאני רוצה להעיר או לבקש מזולתי אשאל את עצמי האם יש סיכוי שהדברים שאומר כעת יתקבלו בעל זולתי? והתשובה לשאלה זו היא: שתלוי מאוד בדברים שזולתי ישמע, אם ישמע ויבין שאני מעוניין לעזור לו להטיב עימו בוודאי שיקבל את דברי, אך אם ישמע ויבין שישנה כאן כוונה נוספת, יתכן ודבריי יפלו על אוזניים אטומות.

ניקח דוגמא מעולמו של הבן ישיבה: החבר חדר שלך לא מסודר וזה מפריע לך, ואתה רוצה שיסדר את הדברים שלו, האפשרות הראשונה היא "העברת ביקורת" - "למה אתה לא מסדר את הדברים שלך?", "אתה תמיד משאיר חדר מבולגן!", החבר שלך שומע כאן ביקורת וזה קשה לו והוא לא יקבל את הדברים גם אם בפועל יבצע אותם.

האפשרות שלך מאחר לסדר, בחור תפס לך את המקום בבית המדרש או בחדר אוכל, ועוד דוגמאות רבות שקיימות, שאל את עצמך לפני שתוציא את המילים מהפה, "האם הדברים שאומר יתקבלו עלי?" "האם הרצון שלי באמת להיטיב/לעזור לז?", אם לא, עדיף אולי שלא תוציא אותם מהפה, לא יצא מזה דבר טוב ואפשר גם שהיחסים ייהרסו, ולרוב מדובר בחברים או באנשים קרובים שחשוב לך היחסים הטובים עמם.

איך בנויה "העברת משוב"?

העברת משוב בנויה מארבעה שלבים שעלינו לעבור בלי דילוגים: א. שאילת רשות. ב. עובדות. ג. רגשות. ד. דעתך.

ונסביר, ראשית העיקרון של ארבעת השלבים הנ"ל הוא שכשמעבירים משוב באמצעותם, הם אינם יוצרים התנגדות אצל הזולת ואדרבה להיפך, והסיבה משום שהם מכבדים את הזולת.

לכל אדם באשר הוא קשה לשמוע הערה ובוודאי שקשה לו להשתנות ולכן חשוב מאד לתת לו את הכח לעשות את השינוי וזה באמצעות המקום של הכבוד שאתה נותן ולא נכנס לאוטונומיה שלו בלי רשות. ■

עת כניסתנו לנושא חשוב זה, נפתח תחילה בדבריו של המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל (עלי שור, פרק רביעי): משאת נפשו של כל אדם ובפרט של כל צעיר היא להיות בין חברים אשר שאיפה אחת להם, חוויה אחת משלהבת אותם, איש עוזר לרעהו בעבודה היומיומית ולאחיו יאמר חזק ברגעים של רפיון וחלישות הדעת.

עמוק בליבו, גם הנכנס לישיבה מחכה ל"חוויה חברתית" מעין זו, אם כי שאיפתו העיקרית היא מקיפה ונעלה מזו, והשאיפה העיקרית, להיות למדן וירא שמיים, מכריחה אותו לכאורה לדאוג רק "לחברותא טובה" ומלבד זה רואה הלומד בעיקר את כוחות עצמו אשר עליו לפתח.

אולם "ישיבה" איננה מקום לקניית ידיעות לבד, כי אם מקום של שלימות החיים בתורה. בישיבה לומדים להיות בדיוק כמו שלומדים בה ללמוד! ובחיים של תורה תופסת מקום נכבד חבתם של בני התורה. עשרה יחידים שיושבים ועוסקים בתורה ואין ביניהם אהבה ואהבה- סימן הוא כי תורתם אינה שלימה, ולא עליהם נאמר: "שכינה שרויה ביניהם".

כדאי מאד לעיין שם בהמשך דבריו, שהביא יסוד נפלא מהפסוק בשיר הישרים: "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך וכו'". ואין כאן מקום להאריך, אמנם מעניין לראות את דברי הרמב"ם בפרוש המשניות (דמאי ב, ג), שהציג זווית מיוחדת: "חבר נקרא ת"ח, וכן יקראו לת"ח חברים, ואולי נקראו בזה בשם כי חברתם זה לזה חברה נאמנה, כי חברתם חברה לשם שמיים".

בדברי הרמב"ם הנ"ל אנו רואים שהצורה והדרך של הבן תורה לגדול ולהתפתח היא באמצעות החברה, ועולם הישיבה הינו המקום האידיאלי ביותר להצמיח בן תורה ות"ח בצורה מושלמת, שם יפגוש חברים בעלי דעות שונות ומגוונות, כישורים והבדלי מנטליות אשר יתרמו יחד לבניית אישיותו ולהכנה המושלמת לבניית הבית- בית של תורה.

אחד הדברים הקובעים את הצלחתנו בחיים הינו התנהלות ותקשורת נכונים. כאשר אדם יודע להתנהל נכון בחברה, התקשורת הבינאישית שלו בנויה היטב, החיים שלו נעימים ושלווים, וממילא יכול להפנות את הכוחות והמשאבים שלו להשגת מטרותיו, ולא להיות עסוק בלהוציא את האנרגיות שלו על מריבות ותככים ובלהיות מנצח. נושא זה, אחראי באופן ישיר על השלום בית, מי שיוודע להתנהל נכון והתקשורת שלו בנויה, יצליח הרבה יותר בקלות לבנות את התקשורת בבית בצורה טובה ולהביא לזוגיות מושלמת.

ראשית, עלינו לחדד לעצמינו את שלשת קווי היסוד של תקשורת נכונה, המורכבים משלשה כללי 'לא תעשה' והם בחינת סור 'מרעי': "לעולם אל תעביר

סוגיא מהסוג
דאס טאג
סוגיות מעשיות מהווי הישיבה

האם כל אחד מסוגל ליהנות מלימוד?

האם יש גם לכן שלי יש ייחודיות בלימוד הגמרא?

הוא כל כך רוצה אבל משהו לא ברור חוסם אותו, יש מה לעשות?

הבן שלי חווה חוויות שליליות, הוא חכם ורוצה, יש דרך לחקן?

התשובה היא: כן! בהחלט!

הוא
כל-כך
רוצה
להצליח!

אפשר לעזור לך

שלושת הצעדים להצלחה:

1

אבחון ומיפוי דיסקטי מגיף בגמרא
בו נזהה את חוזקותיו ה'טבעיים' של התלמיד

2

בניית 'תוכנית למידה מותאמת' עפ"י
אישיותו וסגנון לימודו של התלמיד

3

'התאמת' מלווה מקצועי בגמרא
תוך ליווי ומעקב צמוד למשך 3 חודשים

בהכוונת הרב אביאל אברהם טוויל

מאבחן דיסקטי מקצועי בגמרא ומלווה הורים ובחורים מזה כעשר שנים

לרגל ההתרחבות אברכים איכותיים המעוניינים להצטרף להצלחה
יכולים ליצור קשר (מותנה בשיקול דעת ומבחן התאמה)